

Jelena D. Stojković Stojanov*

Student doktorskih studija
Sofijski univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“
Fakultet za slovensku filologiju
Katedra za slovenske književnosti

ONE SE NE PREDAJU...

(Zdravka Evtimova, *Vetar ima zelene oči*, Plovdiv, Žanet 45, 2018)

Prikaz

UDC 821.163.2-31 Evtimova (049.3)

<https://doi.org/10.18485/kkonline.2021.12.12.15>

Zdravka Evtimova (1959) je pisac i prevodilac sa engleskog jezika. Završila je englesku filologiju na Velikotrnovskom univerzitetu i specijalizirala prevod u Sent Luisu, Misuri, SAD. Autor je kratkih pripovedaka i romana. Njene publikacije su ugledale svetlost dana u preko 30 zemalja. Dobitnik je kako domaćih tako i međunarodnih nagrada i priznanja. Istovremeno je sekretar bugarskog PEN-kluba, član Saveza bugarskih pisaca i Lige pisaca Velike Britanije. Predstavnik je najnovije bugarske literature.

Roman Zdravke Evtimove sa upečatljivim naslovom *Vetar ima zelene oči* je moderan psihološki, naturalistički roman usmeren ka socijalnoj kritici. To potvrđuju i naturalistički opisi, ponegde dati tek u nagoveštaju. U prilog tome idu i eksplicitne scene nasilja i izivljavanja nad ženama. Ovaj roman se može okarakterisati i kao zagonetan roman sa neuobičajenom fabulom i posve šokantnim scenama. Da bi vernije prikazao svakodnevicu modernog vremena pisac se poslužio razgovornim, govornim stilom. To opravdava i činjenicu da roman obiluje dijalozima. Uočljivo je mnoštvo epiteta, metafora, kontrasta, ironije i sarkazma. Značajno mesto zauzimaju poređenja, uglavnom data iz dečije perspektive.

Pre samog početka ponuđeno nam je objašnjenje neobičnog naslova preuzetog iz novele američke književnice koju je Evtimova prevodila na bugarski jezik. Intrigantni naslov se dodatno pojašnjava na poslednjoj stranici romana kada se komentariše da tokom septembra vetar ima zelene oči.

Radnja romana obuhvata dva toponima, Staro selo, Radomirsko i Sofiju. Samim tim data je i opozicija selo-grad. Stiče se utisak da dati kontrast ne postoji u istom

---

* Sofia University St. Kliment Ohridski, 1504 Sofia, 15 Tsar Osvoboditel Blvd, email: jelenast.stojkovic@gmail.com

vremenu već da se prelazi iz jedne dimenzije u drugu. Prestonica, odnosno likovi koji žive u njoj prikazani su kao bezosećajni roboti dok su likovi koji pripadaju selu dati sa empatijom, sa svim osobinama koje i čine ljudsko biće.

Narativni tok se može pratiti iz više perspektiva i ponegde se i ne može odrediti iz čijeg ugla teče pripovedanje. Kada posmatramo ženske i muške likove dolazimo do zaključka da su generalno ženski likovi jače predstavljeni. Stoga bismo od likova izdvojili Trojstvo, odnosno tri Ane, tri generacije porodice: baba, majka i unuka koje nose ime Ana. Sve tri napuštaju selo u potrazi za boljim životom. Prvi korak napravila je najstarija Ana, ostavivši ćerkicu, uz izgovor da umire i da je zato napušta. Potom je isto učinila i njena ćerka kada odlazi sa istim objašnjenjem, da nosi smrt u koferu. Baba i majka odlaze svojom voljom. Najmlađa Ana je već prinudno odvedena. Njena duša je ranjena zbog odvajanja od pomajke Darine i komšijskog dečaka Šušomira, tj. Stracimira. Napustivši porodicu, najvoljenije one doživljavaju različite udare. Život ih šamara, unižava, ali svaki put ustaju i nastavljaju.

Tri Ane vezuje krvno srodstvo, kao i osećaj mirisa pečenih badema. Miris pečenih badema, koji je u romanu dat i kao lajtmotiv, signalizira smrt.

Izuzetno osvetljen lik je i lik maćeha Darine, žene gromade, žene stene i u doslovnom i u prenesenom smislu. Na suprotnoj strani je „gospođa“ Perčemlieva i njena ćerka Elizabet, kao i ostali likovi koji se javljaju u gradskoj sredini (Jakov, Filip Vasilev...).

Kao zaključak se neminovno nameće mišljenje da pisac ne samo da je prikazao alijenaciju ljudskog društva no pre svega i neljudskost i bezakonje. Kako je autor ponudio karikaturu savremenog gradskog društva i na groteskan način prikazao otuđenje savremenog čoveka, slobodni smo da ovaj roman preporučimo i internacionalnoj čitalačkoj publici. U romanu Zdravke Evtimove obrađeni su problemi modernog društva koji ne poznaju teritorijalne granice.

Koliko god da pisac opisuje čudne, bolne slike i situacije u stvari nam poručuje da upornost pobeđuje, da u borbi dobra i zla, dobro ima prevlast, da uporni uspevaju. Ostavlja nadu čitaocu da je svet i dalje pod kontrolom razuma i da će tako i ostati.

Uzevši u obzir dijalošku formu, razgovorni stil, roman *Vetar ima zelene oči* lako može poprimiti dramski oblik i zauzeti značajno mesto na „daskama koje život znače“.